

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**HORATII TVRSELLINI || ROMANI || E SOCIETATE IESV ||
LAVRETANAE HISTORIAE || LIBRI QVINQVE. ||**

Torsellini, Orazio

Romae, 1597

Cap. 13. Card. Galli egregia studia erga B Virg.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64112)

bus, quâ præclaris institutis Lauretanam ædem excoluit. ut iam sacro cultu, ac maiestate, nulli propemodum sacrarum ædium sit secunda. Sub id tempus Cardinalis Gioiosa nouus Galliæ Patronus Romam petens ex Gallia, cum nobilissimorum hominû comitatu Lauretum diuertit. Deductus est in Aedem Lauretanam à Mattheucio Archiepiscopo Raguseo, eodemque Anconæ Prætorè, Octauio Bandino Piceni Præsidente, & Rutilio Benzonio Episcopo Laurerano, qui aduentanti Cardinali obuiam processerant. Ibi Gioiosa in Virginis cella pie admodum sacræ operatus, sibi in animo esse dixit, suum Galliæ patronium certissimæ mortalium Patronæ impensius commendare: ac proinde solennem quadraginta horarum supplicationem inibi instituere. Pium Cardinalis consilium non modo authoritas probauit Lauretani Episcopi, sed etiam concio decorauit. A cõcione supplicatio summis hominû studijs celebrata, tum à Clero Lauretano, oppidanisque, tum à Capucinatorum manu, quam ad id Gioiosa secum adduxerat. Cardinalis autem in eo cuius ipse author foret, nemini cedens, suis cæterisque omnibus, vel pietatis, vel modestiæ exemplo fuit.

*Cardinalis Galli Patroni Lauretani egregia
studia erga Beatam Virginem.*

Cap. XIII.

Vict. Erig.

*Card. Gal-
lus Patron.
Lauretanus
Franc. Gal.
Præfes.*

CAeterum ille annus haud celebrior Lauretanis rebus fuit quam funestior. Biduo post peractas supplicationes, Leonorius Laureti Prætor, Patronus inde Cardinalis Vastauillanus, alter super alterum pestifero morbo absorpti. Itaque Lauretana tutela delata ad Anton. Mariam Cardinalem Gallum, tum Perusinum Episcopû, nunc Auximatem. Ab eo Io: Franciscus Gallus patruus Lauretanæ administrationi præpositus. Nec ita multo post

post Cardin. Gallus nouus Patronus Lauretum Pontificis iussu contulit se. Ibi summa omnium ordinum lætitia & gratulatione exceptus, creandorum Lauretanæ ciuitatis Magistratum leges, ac iura descripsit. Annus tum agebatur à Virg. part. M. D. LXXXVII. Quo eodem anno signum æneum Xysti Quinti Pontificis Maximi pulcherrime factum Berardini manu, summis studijs Lauretanorum, Picentiumque, maxima accolarum, peregrinorumque frequentia in templi gradibus positum est. Exinde Io: Francisco Gallo Laureti Præside, templi facies ad fastigium aliquando perducta, egregium sanæ Aedis Lauretanæ decus. Quippe & magnifice descripta est, & perfecta solerter. Tota constat ex Istro lapide (is ex Istria aduectus, Tiburtini, quo tantopere vsi sunt olim, & vtuntur hodie Romani, speciem reddit) examuffim quadrato. tanto autem artificio structa, vt tantum opus pene ex vna lapidis gleba constare dicas. In media facie tanquã os, ianua patet maxima, striatis columnis marmoreis, & arcuata corona insignis. Huius latera binæ ianuæ minores cingunt stylobatis, parastatisque columnis interpositæ, quibus facies subnixa consurgit. Supra ianuam maximam, B. Mariæ paruum filium complexæ effigies ænea visitur pulcherrime facta, Lombardi manu. Sub fastigio in ipsa fronte ingens fenestra oculi instar, striatis columnis, cælatisque operibus adornata Basilicæ lumen præbet. Super fenestram titulus Aedis Lauretanæ aureis litteris in Luculleo marmore incisus. DEIPARAE DOMVS, VBI VERBUM CARO FACTVM EST. Humiliores ianuis minoribus fenestræ datæ: quæ Basilicæ alis impertiant lumen. Et supra hæc fenestras sua cuique inscriptio in pari marmore, aureis pariter incisa litteris. altera est.

Lauret. Tem
pli facies.

SIXTVS V. PONT. MAX. PICENVS
ECCLESIAM HANC EX COLLEGIATA
CATHEDRALEM CONSTITVIT

XVI. KAL. APR. AN. M. D. LXXXVI. P. AN. I.

Altera verò .

SIXTVS V. PONT. MAX. PICENVS
LAVRETI OPPIDVM
EPISCOPALI DIGNITATE ORNATVM
CIVITATIS IVRE DONAVIT

AN. M. D. LXXXVI. P. AN. I.

Absolutum erat opus, nisi quod gradus desiderabantur, quibus ascenderetur in templum. Igitur Io. Francisci Galli successor Hieronymus Gabutius novos gradus ab illo inchoatos ex Istro itē lapide satis ample magnificeque perfecit. Idem laternam egregiā templi hemisphærio imposuit. Ea quoque ex eodem structa saxo, constat columnis octo nouenorum pedum, opere Ionico. Intercolumnia fenestras octo præbent arcuatas, quibus aliæ totidem superaditæ latitudine pares, altitudine longe minores. Super has corona ducta, culmen octo quasi costis discretum sustinet. Id vero similiter, vt hemisphærium, plumbeis intectum laminis longe lateque conspicitur. Cardinalis porro Gallus, vt cum sua pietas admonebat, ab Aede ornanda ad pauperes subleuandos versus, congesta ingenti pecuniæ vi, Laureti Montem Pietatis instituit: vbi pauperibus oppidanis pecunia mutua daretur gratis, ne cogentur iniquitatem subire sceneratorum. Cæterum illud maxime memorabile Xysti V. Pont. munus, (alij ad Gregorium XIII. trahunt) quod Lauretani templi valuas ex ære cælandas locauit aureorum millibus XL. Trium ianuarum fores erunt æneæ, vbi sacrarum historiarum argumenta mirabili opere cæлата visantur. Magnum omnino opus, ac multorum annorum. Et quantum ex principijs coniectare licet, longe egregium ac mirabile. Sic prorsus, vt nobilissimis S. Ioannis Baptistæ valuis, quæ Florentiæ miraculo sunt, ab ijs qui vtrasque inspexerunt, haud immerito

rito

sito conferantur: maximum vtique Lauretano templo ornamentum, & iucundissimum peregrinis spectaculum prabitura.

Dona Lauretanæ Virgini lata missæ.

Cap. XIII.

Nec vero Lauretana Domus pauperum incolarum cōmodis seruiens peregrinorum muneribus caruit. Fabricorum ferrariorum Bononiensis sodalitas ingens candelabrum fusile ex aurichalco donum portauit, non minus opere, quam inusitata magnitudine, ac pondere visendū. Catharina Medicea Franciæ Regina, ac Regum mater lychnum argenteum & pondere, & artificio insignem, donum Lauretanæ Virgini misit cum dote, vt perpetuo luceret. Ducis Cliuæ vxor amiculum B. Virginis aureum, argento illusum opere Phrygio, effigiemque suam in lamina argentea B. Mariæ Lauretanæ supplicentem: sed hoc posterius donum commune multorum. Parmensis Ducis filia binas, Federicus Tomacellus, & Antonius Spinellus Neapolitani, Alphonfus Vicecomes Mediolanensis, Marchio Capursus, & Episcopus Eugubinus singulas laminas argenteas cum effigie quisque sua supplice, quaternarum fere librarum: Marchio Vasti imaginem suam in aureo orbe minutis adamantibus, pyropisque circumfulgente depictam Lauretanæ Virgini consecrarunt. Horum donorum, plæraque votiua esse indicat Eugubinae laminæ titulus. EXAVDITA EST ORATIO TVA. Cæterum hi sua, alij suorum votiua simulacra miserunt. Princeps Stilianus argenteam filioli sui effigiem Deiparæ dicauit supplicē. Liuia Pignatella Neapolitana viri sui paruum filium B. Mariæ offerentis imaginem, ex argento expressam, pondo quatuor. Princeps Amalphetana infantem argenteum fascijs obligatum, ponderis dimidio maioris. Philibertus Emmanuel Dux Sabaudia donum in hoc gene-

Hh re egre-

Codic. Laur.
Bononiensis
Sodalit. D.

Reginæ Fræ
ciæ D.

Duc. Cliuæ
D.

Duc. Parm.
filia D.
Fed. Tomac.
Ant. Spinell.
Alfon. Vice-
com. D.
March. Ca-
pursij D.
Ep. Eugu. D.
March. Va-
sti D.

Princip. Sti-
liani D.
Liuia Pigna-
tella D.

Princip. A-
malphet. D.
Ducis Sabau-
dia D. egre.